

Mennyibe kerül a fény?

Kevésbe. Sokba. Mindkettő igaz. A nézőponttól függ. Az állampolgár ugyanis — éves és országos átlagban, 1973-ban — 85 fillért fizetett egy kilowattóra villamos energiáért. (1960-ban még 1,21 forintot.) Az államnak ugyanakkor egy-egy új lakás villanyárammal való ellátása — mindent összeadva — kerek száz-ezer forintját emésztí fel. Magyarországon — nemzetközi összehasonlításban — a villamos energia olcsó. A villamos energia termelésének fejlesztése viszont — itthon is, külföldön is — a legdrágább beruházások közé tartozik. Amit igazol, hogy — hazánk esetében — az ipar összes állóeszközeinek több mint 14 százaléka a villamosenergia-iparban található, s ezzel valamennyi ágazat közül a rangsor élén áll.

Meredek emelkedő

Ma a lakosság ötször annyi — maradunk a laikus szóhasználatnál — áramot használ fel, mint 1960-ban. A miertre egyszerű a felelet. A többi között azért, mert 1960-ban ezer lakosra négy hűtőszekrény, 45 mosógép, tíz televízió jutott. 1974-ben viszont, azonos sorrendben, 197, 221, 218. Rohamosan növekszik tehát a háztartások energiaigénye, olyannyira, hogy a növekedés ütemét tekintve maga mögött hagyja a népgazdaság minden más területét. Ma a hazai villamosenergia-termelés 16 százalékát veszi igénybe a lakosság — 1960-ban 10 százalék volt ez az arány —, 1980-ra részesedése 20 százalék lesz. Természetes kísérője mindennapjainknak a villanyáram. S erre megint csak az adatok a legjobb tanúk. Az 1949. január 1-én végrehajtott népszámláláskor a lakások 48 százalékában találtak csak villanyt. 1974-ben már 95 százalékra nőtt az ellátottság, s ma száz lakásból csak egy épül úgy, hogy beköltözéskor nem gyullad fel benne a villanyfény.

Találó jelkép

A májusi Budapesti Nemzetközi Vásáron a legmesszebbre látó kiállítási tárgy az a 42 méter magas tartóoszlop volt, amelyhez hasonlók lesznek majd a Vinyica és Albertfira között épülő 750 kilovoltos villamos-távvezeték pillérei. Kifejezője ez nemcsak annak, hogy a villamosenergia-ipar fejlődése egyre magasabbra tör, hanem annak is, hogy a felhasználás zavartalanságában nagy a szerepe a Szovjetunióból importált áramnak, ami napjainkban a fogyasztás egyhatodát fedezi.

Nem nehéz elképzelni, mi minden benuhána meg, válna használhatatlanná a háztartások nagy többségében áram híján. S ha ehhez hozzászámítjuk az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés, a hírközlés villamosenergia-felhasználását, máris képet kapunk ar-

ról, mi, s mekkora jelentőségű a szerepe a villamosenergia-iparnak, s miért áldoz arra milliárdokat az állami költségvetés. Egy évtized alatt 35,3 milliárdot fektettek be ebbe az ágazatba, s míg a hatvanas évtized elején elég volt esztendőnként 2,3—2,4, a hetvenes évek elején már 4,8—5 milliárd forint kellett, több, mint amennyit az egész könnyűipar beruházásra fordíthatott.

Drága, de nem luxus

Minden lépés drága, amelyet a villamosenergia-termelés fejlesztése útján teszünk, s ezért nagyon alaposan meg kell nézni, fontolni, merre, s hogyan? Igaz, nagy biztonságot nyújt a KGST-országok egyesített energiarendszere, nélkülözhetetlen forrás a szovjet import energia — a negyedik ötéves tervben 20 milliárd kilowattóra —, de kétségtelen: a növekvő fogyasztás mind teteme-sebb részét hazai termelésből szükséges fedeznünk. Ez viszont a költségvetés teherbíróképességétől függ, azaz attól, megtermeljük-e más ágazatokban a folyamatos bővítéshez szükséges anyagiakat? A villamos energia nem luxus! Pazarlása, fölös felhasználása azonban megengedhetetlen.

A kamatok becsülete

Pakson épül az atomerőmű — teljes beruházási költsége 42 milliárd forint —, megkezdődtek a Bükkábrány térségében létrehozandó energetikai kombinát — 2000 megawatt kapacitás — előmunkálatai. S közben a „kisebb” ügyek. Mint idén a hálózatbővítés, amire — nagy- és kifizetésű vezetésekre, transzformátor-állomásokra — 1,9 milliárdot adnak ki. Aligha gondolhatja komolyan bárki: a fogyasztó által fizetett 85 fillérek közül könnyen összejön ez az összeg...

Beruházott milliárdok, s rohamosan növekvő igények: örök versenyfutás. Csak közbe ne fedjük, hanem nagyon is becsüljük a kamatokat, a megtermelt, zavarok, fennakadások nélkül rendelkezésre álló energiát. Úgy, hogy segítségével az anyagok, félkész termékek minél értékesebb áruvá alakuljanak át, s úgy is, hogy a háztartásokban fogynak, kényelmet, szórakozást, könnyedséget adva az áram, de szükségétlenül ne csorogjon el. A villamosenergia-ipar 36 ezer dolgozója a fény iparosa, s munkájuk napról napra társainkka teszi őket. A fogyasztó már-már észre sem veszi, hogy a kapcsoló felkattintása mögött egy egész iparág áll, hiszen egy mozdulat, s bármikor ég a villany, kivilágosodik a képernyő, zúg a mosógép. S ha valami, elsősorban ez minősíti — az iparág távlati fejlesztésének tervezőivel, irányítóival egyetemben — tevékenységüket.

Katona Judit versei

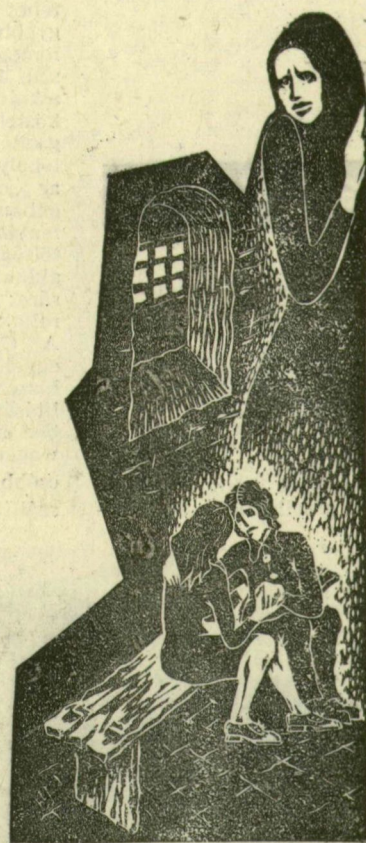
Suttogás

Kiléplek, mint a lépést
kítárlak, mint az ajtót.
Ne topogj vékony ballonban
dombos szívem előtt,
hol alvó fiad lány karja fénylik.
Már feszíti hátát hasfalamnak,
takarózik hússzövetekkel,
ringatózik bölcső ölemmel
húscsillagom, a vérvirágarcú
burjánzó öröm, gyöngye ágam,
Alvó fiad
száján tejgyöngy,
mozdulatában testünk lángra,
szívem előtt most csöndbe légy,
most borulok érted utolszor
asszonytesttel vérláz-virágba.

Koraszülöttek

Hosszú a hajam, mint a bánat.
Benőtt az irgalmatlan átok,
Ég-könnyű, holt kis fiaim
már fiúarcú és virágos ágak.

Most tavasszal csirázó magok
lélegzenek, csöpp aruk látom
Ha permetez a halk eső
könnyeitől lélekig ázom.

SZEMÁN BÉLA METSZETE

A szám, önmagában is lenyűgöző: ma Magyarországon egymilliónál többen üdülhetnek! Pontosabban fogalmazva: ennyien vehetik igénybe kedvezményesen a SZOT-üdülőket és a vállalatok, intézmények saját kezelésű nyaralóit. Ha arra gondolunk, honnan indultunk, a fejlődés vonalát meredeken szűk grafikonnal ábrázolhatjuk, a negyvenes évek végének szerény, 80 ezres adatát tekintve kiinduló pontnak.

Igaz, ha arra gondolunk, hányan nem üdülhetnek még, a további fejlődés tendőinek sora vetítődik elénk.

A család kezébe kapja a kék, rózsaszín beutalókártyákat, jobbra nem veszi szemügyre azt az apró számjegyet, amely kétheti nyaralásunk dokumentumán szerényen meghúzódik. Azt a bizonyos összeget, amibe egyetlen ember üdülése kerül. Azt a négyjegyű számot! A magunk pénztárcájában gondolkodunk, egybevettjük a kedvezményes térítési díjat a költőpénzzel, amit jó előre félretettünk, s amiből majd gyümölcsöt, csokoládét, üdítőt, reggeli kis féldecit, netán az esti zsupapartit „finanszírozzuk”. És sóhajtozunk: sok pénz kell ehhez a nyaraláshoz. Gondolkozunk kicsit pontosabban: a magunk nyaralásához, a magunk hobbi-jaihoz, kedvteléséhez.

Az üdülésünk — mindnyájunk nyaralása — nagy-nagy költségeit az államkassza viseli. Milliárdokkal. Ezek tartalmazzák az üdülők felújítási költségeit — százmilliókat —, a temérdek sportszert, a menük választékoságát; mindazt, amit úgy summáz a családanya, az apa: az a jó itt, hogy kiszolgálják, hogy nem kell dolgoznom, lazíthatok. S ennek a „lazításnak” sokféle változatát, kinek-kinek hozzáférhető, igényeihez és gyermekei számához igazított mértékét igyekszik megteremteni a SZOT, a vállalati szakszervezeti bizottság, az állami és az üzemi pénzügyi alapok sora — az egész szociálpolitika. Ide tartoznak olyan ötletek, okos kezdeményezések, hogy piciny gyerekekkel is kaphasson beutalót a család, némi főzési, mosási lehetőséget teremtve — kismamák a megmondhatóit, mennyivel pihentetőbb ez a nyaralás is, mint otthoni napjaik. Vagy az a nagyon szép, derék buzgólkodás, gyaráknál is, központi üdülők soránál is, hogy nagycsaládoknak nyújtsanak különleges kedvezéseket: a több szobától egészen az ingyenes üdültetésig.

Íme, a szép oldalak — főlényben, letagadhatatlanul. Büszkéek vagyunk, büszkéek lehetünk mindre.

Nem lehet azonban hallgatni

Itt a nyár: hívogat a Balaton

arról sem, hogy az üdültetési munka, a beutalók elosztása, ennek a hallatlanul nagy szociálpolitikai kedvezménynek az odaítélés hordoz magában ferdeségeket, problémákat is. Utalt ezekre a népi ellenőrzés egyik vizsgálata, számot vetettek visszasságokkal az üdültetés „gazdái”, a szakszervezetek is. Sőt, a kormány is foglalkozott ezekkel a kérdésekkel.

Miről is van szó? Arról, hogy a többi mint egymillió beutaló nem „szóródik” eléggé. Kialakult — javarészt a szellemi dolgozók rétegéből — olyan nagy csoport, amely szinte minden évben, majd hogy nem automatikusan, megkapja ezt a kedvezményt. És százezrevel vannak dolgozók, házaspárok, de családok is, amelyek nyolc-tíz évenként, vagy még ritkábban jutnak beutalóhoz. „Kiesnek” a látószögéből. Vagy, ami legalább ennyire baj: tudomásul veszik sok helyütt a felsorolt gondjaikat, s nem a segítés, a gondok áthidalásának módjait kutatják esetükben, hanem megállapítják: „olyanok a körülményeik, hogy nem érdemes nekik beutalót felajánlani”.

Fonákosságok, bosszantó hibák. Annál is inkább, mert nem keltenek világmegváltó intézkedések a korrekcióhoz. Az elvek következése betartására lenne szükség. Arra, hogy a földényre szó-

kó beutalók többségét az érvényes rendeletek szellemében juttassák a jogosultaknak, már év elején számba vegyék mindenütt az igényeket, s annak a munkának az értékét, jellemzőit, amely ezt a jutalmat — mert jutalom, ajándék is a kéthetes, kedvezményes üdülés — a legjobbaknak s a legjobban ráutaltaknak juttatja.

Sok-sok ilyen „kelleke” is van annak, hogy elmondhassuk: jó munkát végeznek az üdültetési felelősök. És sok előrelátásra, okos szervezésre, jó gazdálkodási módszerekre lesz még szükség ahhoz, hogy a mai üdülési hálózat megfelelően tovább gyarapodjék. Átgondoltabb építési programra, a társadalmi és a vállalati érdekek helyes egyeztetésére utalunk. Arra, hogy az ország sok szép vidéke kínál ma még kiaknázatlan lehetőséget üdülők építésére. Értő felfedezésük, az anyagi eszközök célszerű felhasználása közelítheti meg majd a „másfél millió beutaló” kilométerkövét, az elő- és utószóban is nyitva tartható, a mai nál sokkal több üdülőház kialakítását.

Itt a nyár. Hívogat a Balaton, a Mátra, a Bükk, a Velencei-tó, a Bakony. Jó időért drukkolunk; aztán már csomagolhatunk is. Egymilliónál többen.

Jó üdülést!